

Aquest enunciat no figurava al qüestionari, però, havent aparegut espontàniament en algunes poblacions, vam creure que era interessant cartografiar els pocs resultats recollits. Dividim el comentari en tres parts: 1) mots relacionats evolutivament amb el llat. SCORPIO; 2) els arabismes, i 3) altres mots.

1) L'*escorpí* és un aràcnid l'abdomen del qual es prolonga en una cua mòbil que acaba en un agulló verinós ("picada d'escorpí, picar i morir" 96); el mot procedeix del llat. SCORPIUS (← gr. SKÓRPIOS), que, a partir de *escorpi* (cf. *escòrpit* a Capmany [Alt Empordà], ap. *DECat*; oc. *escòrpi*, *lengo d'escòrpi*), va sofrir un trasllat d'accent a *escorpí* ja en època antiga per atracció dels nombrosos mots en -í (veg. alguns casos semblants: RUBIUS > *rubí* en *Font-rubí*, *diluvi* > mall. *delubí*), que es pot deduir de la grafia ant. *escurpi* (interpretat **escurp*['i] pel grafema *u* en comptes de *o* i que exigeix la pron. aguda); var.: alg. *escolpi* 85, pel lambdacisme d'aquest dialecte, com el de *jalmana* < *germana*; *escorpit*, que es troba en parlars septentrionals, és una var. de *escorpic*, que ja figura en un text ross. del s. XIII, un i altre amb reforç epítetic oclusiu (semblantment *tàvec/tàvet*, *ràvec/ràvet*) (cf. el topònim *Les Escorpiteres* al Masroig [Priorat], ap. *DECat*), variant que també podria ser deguda a una atracció homonímica de *escorpit* 'capa d'escorça de l'alzina surera', der. de *crop* < *grup* 'nus'; *escorpiu* 1 és pres de l'oc. *escorpiun* i *escorpió* (var. *escarpion* 87), del cast. *escorpión*, tot i que per la tradició en autors val. (Canals; *Spill*; trad. de Cauliach, 1495; O. Pou, 1575) podria ser genuí o arribat des de l'arag.; com a 'signe del zodíac', constitueix un llatanisme (*scorpio*, en Llull; *scorpion* en trad. de Cauliach, 1495), introduït en la normativa des del *DG₁*, 1932 (*escorpió*); *escorquina* 105 és la feminització de *escorpí*, probablement amb caràcter augmentatiu intensiu (cf. "cuca verinosa més grossa i llarga que l'escorpí", Sant Joan Despí [Aguiló]). L'alg. *escolfió* 85 és un manlleu al logudorès *iskolfione* potser encreuat amb *skrafaione* 'escarabat' (*DES*).

2) A l'àrea val. té una extensió notable l'arabisme *aliacrà*, de l'andalusí ALṢAQRĀB (< àr. cl. ṢAQRAB) mudat en ALYARAQĀN (cl. YARAQĀN) 'icterícia' (Corriente), probablement per homonimització afavorida pel color groc d'un i altre referent; var. *liacrà* 155 (*lliacrà* 156, amb palatalització), per afèresi vocàlica, com *leacrà* 174, amb canvi *i* > *e* per l'alternança de la vocal en hiat (cf. *peall/pial* 'peüc'; cast. *teatro*/vulgar *tiatro*); *arreclau/arraclau* 136, 139, coincident amb formes congèneres del sud-est del domini arag. (cf. *ALEANR*, mapa 435) i potser deguts a la seva influència (cf. Martines, 2000: 235-236). 3) Són noms que constitueixen metàfores de l'estructura o funció de l'insecte *estevanet* 110, dim. de *esteva* 'peça corba de l'arada' (< llat. cl. STĪVA), perquè aquell arqueja la cua amb una posició semblant a la curvatura de l'esteva, podent-hi ajudar l'antropomorfització de l'animalet (dim. de *Esteve*); *serradits* 37, compost del present d'indicatiu de *serrar* 'tallar amb serra' (< SERRARE) o 'tancar' (< llat. vg. SERARE) i *dits* (< llat. vg. *DITUS, cl. DĪGĪTUS), per la imatge de la pinça de l'escorpí agafant la seva presa.

Els escassos resultats recollits permeten fer-se una idea aproximativa de les àrees dels diversos significants. *Escorpí* es troba en mall., men., alg. i el Principat, amb la var. *escorpit* del ross. i amb aparicions puntuals de *escorpió*, atribuïble a l'adstrat arag., i que s'albergava en autors antics val. (Canals; *Spill*; trad. de Cauliach, 1495; *Cançoner satíric valencià*; O. Pou, 1575), però després s'hi hauria imposat *aliacrà* (var. *arreclau*), documentat tardanament (l'atestació del s. XIV pertany a la trad. cat. d'un text àrab i, per tant, no té valor significatiu). Semblantment, en alg. a *escorpí* va succeir el manlleu sard *escolfió*, mots que hi conviuen. Noms com *estevanet* i *serradits*, metafòrics, són molt puntuals.

Són mots normatius, *escorpí*, des del *DOrt*, 1917 (també hi figurava *escorquina*, que no apareixerà més); *aliacrà*, des del *DIEC₂*, 2007.